

Βιβλιοκρισία του Βασίλη Βασιλικού, στο περιοδικό «Athens Voice» (8 Σεπτεμβρίου 2016), για το βιβλίο του Γεράσιμου Γ. Ζώρα, «Η Εθνική Εταιρία των Ελλήνων Λογοτεχνών. Ιστορικό διάγραμμα της πορείας της», Εκδόσεις Ενάλιος, Αθήνα 2016.

Στο άκρως ενδιαφέρον αυτό πόνημα του καθηγητή της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Γεράσιμου Ζώρα διαβάζουμε στο Εισαγωγικό σημείωμά του, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Είναι πρόδηλο πως σκοπός αυτού του πονήματος που συντάχθηκε καθώς η Εταιρία εορτάζει την εβδομηκονταετηρίδα της, μέσα στις αντίξοες συνθήκες και τους χαλεπούς καιρούς που ζούμε, είναι να θυμίσει στους παλαιότερους και να γνωστοποιήσει στους νεώτερους τη διακαή επιθυμία και το ακατάβλητο σθένος εκείνων των ιδρυτικών και παλαιών μελών της να συμβάλουν παντοιοτρόπως στην πνευματική ανόρθωση της χώρας μας [...] Και καθώς η Ιστορία προχωράει με κυκλικούς βηματισμούς, θα είναι χρήσιμο στους νεώτερους να γνωρίσουν τον τρόπο με τον οποίο οι ταγοί των Γραμμάτων μας, στο διάβα επτά δεκαετιών, επινόησαν πνευματικές διεξόδους και διάνοιξαν πολιτισμικά μονοπάτια, κατορθώνοντας να μεταδώσουν όχι μόνον στην αθηναϊκή κοινωνία –με τις καθιερωμένες κάθε Δευτέρα διαλέξεις τους–, αλλά και σε όλη σχεδόν τη χώρα –με τα λογοτεχνικά συνέδρια και τις ημερίδες στην επαρχία– τον πλούτο του πνεύματός τους και τις ευαισθησίες του ψυχισμού τους». Κι ας δούμε τώρα ποιοι είναι αυτοί “οι ταγοί”. Από την πρώτη Γενική Συνέλευση της Εταιρίας (17 Οκτωβρίου 1948) τα ιδρυτικά μέλη εκλέγουν το πρώτο Διοικητικό της Συμβούλιο, όπου από τους πλειοψηφίσαντες είναι παρόντες οι Γ. Θεοτοκάς, Μ. Καραγάτσης, Α. Καραντώνης, Σ. Μυριβήλης, Κ. Ουράνης, Σ. Παναγιωτόπουλος, Μ. Περάνθης, Ν. Προεστόπουλος, Α. Τερζάκης. (Απουσιάζει μόνο ο επίσης εκλεγείς Θ. Πετσάλης - Διομήδης). Κατόπιν με μυστική ψηφοφορία το Δ.Σ. εκλέγει τον Κώστα Ουράνη, ως πρώτο πρόεδρο της νεοσύστατης εταιρίας με αντιπροέδρους τους Σ. Μυριβήλη και Α. Τερζάκη. Τον επόμενο χρόνο (2 Φεβρουαρίου 1949) προτείνονται ως μέλη, μεταξύ άλλων, οι: Γ. Δ. Βλάχος, Γ. Σεφέρης, Οδ. Ελύτης, Αλ. Μπάρας, Μανώλης Τριανταφυλλίδης, Δ. Κόκκινος, Αλ. Δελμούζος, Κ. Γεωργούλης, Δ. Νικολαρείζης, Μαργαρίτα Λυμπεράκη, κ.ά.

Ο Ζώρας μέσα από το χαώδες κι αταξινόμητο αρχαιακό υλικό (οφειλόμενο εν πολλοίς και στις αλλεπάλληλες μεταστεγάσεις της Εταιρίας), παρουσιάζει στο βιβλίο του την πορεία της Εταιρίας, χωρίζοντάς την σε κεφάλαια ανάλογα με τον εκάστοτε πρόεδρό της. Έτσι έχουμε, μετά τον Κώστα Ουράνη (1948-1950), τους εξής προέδρους: Στρατή Μυριβήλη (1950-1967) –πρόκειται για τον μακροβιότερο πρόεδρό της, κατά τη θητεία του οποίου στον λογότυπο της προστίθεται το “Εθνική”–, Πέτρο Χάρη (1967-1969), Γιάννη Χατζίνη (1969-1975), Αλκιβιάδη Γιαννόπουλο (1976-1981), Πέτρο Γλέζο (1981-1993), Ευάγγελο Μόσχο (1993-2004), Βασίλη Βιτσαξή (2004-2014), φθάνοντας έως τον τωρινό πρόεδρό της Διονύση Μαγκλιβέρα (2014 κ.ε), με αντιπρόεδρο τον ίδιο τον συγγραφέα του βιβλίου, υιό του παλαιού μέλους της Εταιρίας και επίσης καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών Γεωργίου Ζώρα. Ο Γεράσιμος Ζώρας επωμίστηκε τον δύσκολο ρόλο της Αριάδνης για να οδηγήσει τον Θησέα στην έξοδο του Λαβυρίνθου, δηλαδή για να σώσει από τον Μινώταυρο της Λησμονιάς το πολύτιμο και πάμπλουτο αρχαιακό υλικό της Εταιρίας, καθώς και την ίδια την ιστορία της. Φυσικά σ’ ένα μικρού σχήματος βιβλίο, 147 σελίδων, με πλήθος φωτογραφιών (ανέκδοτων κατά το πλείστον) και με πάμπολλες φωτοτυπίες χειρογράφων, επιστολών, πρακτικών και προσκλήσεων, δεν φιλοδόχησε να τα συμπεριλάβει όλα όσα βρήκε, πράγμα που ούτως ή άλλως θα ήταν αδύνατον. Κατάφερε ωστόσο, με τις εύστοχες επιλογές του, να δώσει ανάγλυφη την πορεία της Εταιρίας μέσα “στους κυκλικούς βηματισμούς της ιστορίας της” και να σε κάνει συμμετοχο, όπως σε ένα αστυνομικό θρίλερ, καθώς παρακολουθείς από κεφάλαιο σε κεφάλαιο την μετ’ εμποδίων μετεξέλιξή της.

Εκείνο που αποκόμισα κι εγώ ως αναγνώστης είναι η πικρή αλήθεια που είναι διάχυτη στις μέρες μας πως “ο κόσμος άλλαξε, αλλάξαν οι καιροί” και πως ό,τι άλλοτε αποτελούσε, μέσα από τον έντυπο Λόγο, σταθερή πνευματική αξία, σήμερα ολοένα και πιο δύσκολα μπορεί να εντοπισθεί, μέσα από τα φλύαρα κι ανυπόγραφα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης, facebook, twitter και τα λοιπά, που ενώ μιλούν για όλα, δεν προτείνουν –παρά πολύ σπάνια μόνο– μια δική τους αξιολόγηση. Διότι

για να αξιολογήσεις πρέπει πρώτα απ' όλα να είσαι άξιος εσύ.